

Попович Яна Максимівна
Макарчук Олександра Сергіївна

Політичні партії як суб'єкти репрезентації політико-ідеологічних орієнтацій у суспільстві (на прикладі Запорізької області)

УДК 329.1/6
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2020-5.19>

Попович Яна Максимівна
кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри загальноправових
та політичних наук
Національного університету
«Запорізька політехніка»
вул. Жуковського, 64, Запоріжжя,
Україна

Макарчук Олександра Сергіївна
магістр кафедри загальноправових
та політичних наук
Національного університету
«Запорізька політехніка»
вул. Жуковського, 64, Запоріжжя,
Україна

У статті проаналізовано підходи до трактування політичних орієнтацій щодо інтерпретації об'єднання розуміння політичних орієнтацій як оцінного ставлення суб'єкта до явищ, процесів і норм політичного простору. Виявлена двофазність у формуванні політичних орієнтацій: по-перше, комунікативна взаємодія з простором реальних або віртуальних ідеологічних дискурсів, структурування цього простору і первинна ідентифікація реальних акторів політичного процесу, будь то інституції або персоналії в межах найпростіших дискурсивних опозицій, по-друге, позиювання суб'єкта в межах сформованої системи координат, відшукування його власного місця на «політичній карті».

Дослідження окреслює, що політичні орієнтації виступають як взаємовпливові механізми, що визначають політичні інтереси і уподобання, представлені в суспільній свідомості, в основі яких лежить концептуально оформлена політична ідеологія.

Доведено, що політична ідеологія являє собою концептуально оформлений ціннісний конструкт сприйняття соціальної і політичної дійсності і місця особистості в такому соціально-політичному просторі щодо політико-ідеологічної орієнтації в суспільній свідомості.

У статті розглянуто особливості політичних партій як суб'єктів репрезентації політико-ідеологічних орієнтацій у суспільстві. Визначено, що політичні партії можна розглядати як структурний елемент соціальної системи як колективну форму організації та інституалізації соціально-групової активності, як чинник формування й вираження громадської думки та ідеологічних установок різних соціальних груп, а отже, як суб'єкт репрезентації політико-ідеологічних орієнтацій у суспільній свідомості. У статті наведено результати емпіричного дослідження особливостей політико-ідеологічних орієнтацій сучасних політичних партій (на прикладі Запорізької області), серед яких домінують ліберально-демократичні і соціал-демократичні ціннісні політико-ідеологічні орієнтації.

***Ключові слова:** політика, політичні партії, політичні орієнтації, політична ідеологія, програмні партії, прагматичні партії.*

Вступ. Актуальність дослідження політико-ідеологічних орієнтацій у сучасному українському суспільстві зумовлена тим, що, по-перше, в основі політико-ідеологічних орієнтацій лежать ціннісні ідеологічні конструкти, які відображають сприйняття і оцінку суспільства і особистості в соціально-політичному вимірі, і, по-друге, дослідження політико-ідеологічних орієнтацій потребує виявлення домінуючих політичних ідеологій основних політичних суб'єктів – політичних партій і об'єднань.

Вивчення політико-ідеологічних орієнтацій має міждисциплінарний характер, ця проблематика перебуває на перетині наукових інтересів політології, соціології, політичної психології. Сучасні методологічні основи наукового аналізу політико-ідеологічних орієнтацій закладено в працях Г. Алмонда та С. Верби, вагомий внесок зробили А. Ваторопін, Д. Гавра, Є. Головаха, В. Матусович, Г. Пирог та інші.

В основі політико-ідеологічних орієнтацій лежить концептуально оформлена політична іде-

ологія. У сфері вивчення і класифікації політичних ідеологій плідно працюють як зарубіжні, так і вітчизняні науковці, зокрема: А. Мендра, Р. Гароді, Ф. Кирилук, В. Пугачов, Дж. Лоррейн, К. фон Бейме, М. Дюверже, Ю. Шведа, А. Панеб'янка, С. Конончук, В. Лага, М. Тучек та багато інших.

Мета та завдання. Мета дослідження – виявити політико-ідеологічні орієнтації політичних партій (на прикладі Запорізької області).

Результати. Є кілька підходів до трактування політичних орієнтацій. Так, у роботах одних авторів політичні орієнтації розглядаються як «оцінно-однозначна реакція суб'єкта на політичний об'єкт» [4, с. 68]. Інші дослідники розглядають політичні орієнтації як «спрямованість особистості на певні політичні ідеї і цінності, на ті чи інші політичні сили; у сукупності є зовнішніми силами, які регулюють і детермінують мотивацію особистості і їх поведінку в політичній сфері» [3, с. 39–40]. Ці інтерпретації об'єднують розуміння політичних орієнтацій як оцінного ставлення суб'єкта до явищ, процесів і норм політичного простору.

Як зазначає Г. Пирог, завдяки своїй можливості оцінювати соціально-політичну дійсність політична орієнтація дозволяє структурувати зовнішній щодо суб'єкта соціально-політичний простір у змістовному й оцінному планах [10, с. 337]. Своєю чергою оцінне ставлення передбачає вибір за критерієм «своє» і «чуже», що і виявляється політичною орієнтацією ідентичності особистості.

Формування політичних орієнтацій характеризується двофазністю. Перша фаза – комунікативна взаємодія з простором реальних або віртуальних ідеологічних дискурсів, структурування цього простору і первинна ідентифікація реальних акторів політичного процесу, будь то інституції або персоналії в межах найпростіших дискурсивних опозицій. Друга фаза – це позиціонування суб'єкта в межах сформованої системи координат, відшукання його власного місця на «політичній карті» [4, с. 68].

Важлива роль у розумінні політичних орієнтацій належить Г. Ділігенському, який визначав їх як «уявлення про відповідні їхнім потребам цілі політичної діяльності та прийнятні для них засоби досягнення цих цілей» [5, с. 250]. Він визнає їх, з одного боку, продуктом соціально-політичних процесів, а з іншого – рушійною силою суспільно-політичної поведінки людей.

В. Павлов розуміє політичні орієнтації як систему ціннісно-мотиваційних уявлень про політичні процеси, явища і соціально-політичний простір в загалі, яка формує політичну поведінку [9]. За В. Павловим, політичні орієнтації, по-перше, визначають спектр політичних партій у демократичному суспільстві, по-друге, формують політичну культуру в суспільстві, яка орієнтує громадян на відповідальність за ухвалені органами влади політичні рішення і закріплює необхідні для цього форми політичної участі.

Загалом політичні орієнтації виступають як взаємовпливові механізми, що визначають політичні інтереси і уподобання, представлені в суспільній свідомості, в основі яких лежить концептуально оформлена політична ідеологія.

Політична ідеологія як категорія є однією з провідних у термінологічній системі політологічної науки і має досить широкий спектр тлумачення: 1) це практика відтворення ціннісно-сміслових систем у суспільстві; 2) комплекс ціннісних ідеологем і імперативів певної соціальної групи, прошарку, класу; 3) засіб легітимізації влади; 4) процес комунікації держави і суспільства; 5) сукупність ціннісних уявлень і переконань щодо соціального, політичного і економічного розвитку держави [11, с. 459]. Так, Б. Каріпов розглядає політичну ідеологію як своєрідну інтелектуальну схему, засіб спрощення політики, інструмент формалізації суспільної самосвідомості. Ідеологія в його розумінні постає як нормативно-символічний складник політики; вона формулює схематичні й розгорнуті кар-

тини минулого, сьогодення та майбутнього, а також раціоналізує політику, адже через проєктування політичного простору вибудовує певні конфігурації владних відносин [7, с. 283–284].

Політична ідеологія як основа політичних орієнтацій базується на певній ціннісній системі, тому саме цінності виступають як компоненти ідеологічної системи як окремих політичних суб'єктів, так і політичного простору суспільства загалом. Е. Хейвуд зазначив, що політичні ідеології можна розділити за ціннісними ознаками як праві (влада, традиція, порядок, радикалізм, націоналізм), центристські і ліві (свобода, права, рівність, реформи), і центристські, що представляють комбінацію цих цінностей [14, с. 313].

Отже, політична ідеологія являє собою концептуально оформлений ціннісний конструкт сприйняття соціальної і політичної дійсності і місця особистості в такому соціально-політичному просторі, що врешті-решт визначає політико-ідеологічні орієнтації в суспільній свідомості.

Дослідження політичних партій, які відіграють важливу роль у державно-політичній системі сучасних держав, є однією з найактуальніших проблем цілої низки сучасних суспільних наук – філософії, державознавства, політології, соціології та суспільствознавства. Є безліч визначень політичної партії з різних теоретико-методологічних підходів. Зупинимось на визначенні одного з відомих американських політологів Д. Ептера. Так, використовуючи системний підхід, він характеризує політичні партії як складові елементи політичної системи, «підсистему», що організовує діяльність уряду [13]. При цьому основною ознакою політичних партій він вважає формування громадської думки, розробку політичного курсу, який стає рушійним мотивом діяльності уряду й забезпечує розумний баланс між громадською думкою та державною владою. Інша важлива його характеристика полягає в тому, що форма політичної партії залежить від низки соціально-політичних характеристик суспільства, від наявних у суспільстві соціальних розколів.

Отже, політичні партії, рухи і об'єднання виступають основним суб'єктом репрезентації політико-ідеологічних орієнтацій, що мають певну ідеологічну спрямованість і погляд на соціальний, економічний і політичний розвиток суспільства і представлені в масовій свідомості. Таким чином, політичні партії і рухи виступають як суб'єкти репрезентації політичної ідеології в суспільстві.

Нині є багато класифікацій політичних партій за ідеологічною спрямованістю. Так, К. фон Бейме за ідеологічною ознакою виділяє ліберальні, радикальні, консервативні, селянські, соціал-демократичні, соціалістичні, комуністичні, регіональні, етнічні, крайні праві та екологічні партії [2]. А. Ямруз виділяє такі основні типи політичної ідеології: консервативний, ліберальний і соціал-демократичний [15].

Французький соціолог, політолог М. Дюверже загалом вважав структурну диференціацію партій важливішою за ідеологічну, не заперечуючи мотиваційної ролі ідеології з боку як суспільних груп, так і партій. Дослідник зазначає, що в політичній орієнтації громадян відіграють роль дві групи чинників: приватні (локальні) та загальні, або чинники особистісні та чинники ідеологічні [6].

Особливої уваги потребує підхід А. Панеб'янка, який виділяє масово-бюрократичні партії і електорально-професійні партії [16]. Так, масово-бюрократичні партії у своїй основі мають виражений ідеологічний компонент, традиційну структурно-організаційну будову (партійна бюрократія, активне членство, колегіальність у керівництва), електорально-професійні партії, на думку А. Панеб'янка, відзначаються центральною роллю професійних політиків, є електорально орієнтованими, фінансуються за допомогою зацікавлених груп і державою, спрямовані на вирішення конкретних соціально-політичних і соціально-економічних проблем, причому ідеологічний складник не відіграє провідної ролі [16].

Спираючись на аналіз наукової літератури та на класифікацію типів партій А. Панеб'янка, роль ідеології у політичній практиці сучасних партій можемо представити таким чином (табл. 1) [16].

С. Конончук, погоджуючись із поділом сучасних політичних партій А. Панеб'янка, що в основі масово-бюрократичних партій лежить політична ідеологія, обґрунтовує роль і місце ідеології у функціонуванні електорально-професійних партій [8] і виділяє партії сильної ідеологічної артикуляції (програмні партії) та електорально-професійні партії слабкої ідеологічної артикуляції, або прагматичні.

Варто зазначити, що в українському політичному просторі присутні різні за ідеологічною ознакою і силою ідеологічної артикуляції політичні партії, але в умовах глобальних і локальних викликів політико-ідеологічний дискурс в українському політикумі трансформується і набуває специфічних рис. Так, М. Примуш виділяє такі ідеологічні тренди в процесі розвитку партійної системи в Україні [12, с. 63–70]: 1) гібридизація політичної ідеології як трансформація ідеологічних засад

політичних партій залежно від електоральних симпатій і очікувань суспільства, інтересів певних груп. Гібридизація полягає в тому, що політична партія, яка знаходиться у владі, трансформує свої ідеологічні погляди залежно від електоральних симпатій суспільства; 2) ідеологія як «необов'язковий атрибут» політичних партій; 3) феномен «партії влади» в Україні як чинник «деідеологізації» партійного життя. Історично в українських умовах, як це показали С. Конончук та С. Ярош, «партія влади» практично завжди змінює свої ідеологічні принципи залежно від політичної ситуації в країні та власного рейтингу напередодні виборів. Таким чином, ідеологічна криза в партійній системі лише поглиблюється; 4) феномен «лідерських» партій. Це підкреслює тезу щодо загальної кризи традиційних ідеологій, особливо в такому суспільстві, як Україна, що характеризується незавершеними процесами суспільної трансформації і консолідації демократії; 5) ідеологія як товар. Це одна з популярних в українських експертних і публіцистичних середовищах думок, що базується на тому, що ідеологія політичної партії розглядається фактично як передвиборчий товар, або ж, говорячи мовою бізнесу, «унікальна торгова пропозиція».

Загалом ідеологічний спектр українських партій традиційно демонструє ознаки розмитості, неузгодженості, протиріччя фундаментальних ідей, а сама ідеологія партій виступає ситуативним, необов'язковим явищем. Значною мірою це є відображенням ситуації, за якої національна ідея як система національних цінностей, на яких має базуватися спільна для всіх провідних політичних сил система цілей і пріоритетів державної політики, знаходиться у стадії свого формування і перебуває під впливом різного роду внутрішніх і зовнішніх чинників.

Для виявлення особливостей політико-ідеологічних орієнтацій українських політичних партій нами було здійснено контент-аналіз програм основних українських політичних партій, які представлені в парламенті.

На першому етапі дослідження за допомогою статистичної програми Text Statistic було визначено показник рівня ціннісно-ідеологічної наповненості програм політичних партій, тобто обсяг ідео-

Таблиця 1

Ідеологічні складники у політичних практиках партій

Масово-бюрократичні	Електорально-професійні
Артикуляція власних політичних інтересів як «загальної волі»	Артикуляція власних політичних інтересів як «загального інтересу»
Ідеологічна вмотивованість політичної діяльності	Ідеологія як один із мотивів політичної діяльності
Ефект «символічного впізнання»	Ефект «демократичного контракту»
Мобілізація мас для колективної політичної дії	Мобілізація виборців для електоральної підтримки
Наявність ідеологічного апарату, відповідального за роботу із членами	Наявність професійних служб, відповідальних за PR та роботу зі ЗМІ

Джерело: [16]

логем та інших понять, які виконують ідеологічну функцію в текстах програм політичних партій.

Аналіз спирається на частоту вживання в тексті загальних понять (ідея, ідеологія, ідеологічний), ідеологем (комунізм, соціалізм, тоталітаризм, лібералізм, консерватизм, націоналізм, центризм, демократія, громадянське суспільство, революція) та близьких за змістом слів, понять із ціннісним навантаженням (свобода, соціальна справедливість, добробут, загальне благо, гідність, воля, толерантність) – у відсотках до кількості слів у тексті. На рис. 1 представлено результати аналізу у відносних показниках.

Отже, за формальними ознаками, сильний рівень ідеологічності мають програми партій «Європейська солідарність» і партія «Опозиційна платформа – за життя», до них наближається ВО «Батьківщина». Слабкий рівень ідеологічності мають програми партій «Слуга народу» і «Голос».

Безперечно, наведений вище аналіз відтворює лише загальні риси ідеологічної поляризації політичних партій в Україні. Для визначення характеру ідеології необхідно розглядати контекст вживання ідеологем, до того ж варто враховувати, що на перший погляд нейтральні поняття (наприклад, «соціальна справедливість») можуть мати ідеологічні конотації і смисли.

Для цього було проведено контент-аналіз програм релевантних українських політичних партій за методикою, яка була розроблена О. Агарковим і спрямована на визначення напряму ціннісно-іде-

Рис. 1. Індекс ідеологічності українських партій, що представлені у Верховній Раді України

Джерело: результати авторського дослідження

ологічних орієнтацій: ліберально-демократичний (баланс гілок влади при взаємній конкуренції, можливість сильної президентської влади, пріоритет місцевого самоврядування, консервативно-реформаторська політика), соціал-демократичний (парламентаристська демократія, помірні реформи), соціалістичний/комуністичний (декларація власті трудящих при партійній монополії, схильність до радикалізму), націонал-демократичний (національний суверенітет, президентська влада, схильність до радикалізму) [1].

У таблиці 2 наведені кількісні результати контент-аналізу програм політичних суб'єктів.

Для подальшого дослідження політико-ідеологічних особливостей політичних суб'єктів було застосовано метод експертного опитування.

Таблиця 2

Кількісні результати контент-аналізу програм політичних суб'єктів в українському політичному просторі

Політичний суб'єкт	Напрями політико-ідеологічних орієнтацій	% висловлювань (ідеологем і цінностей)
Партія «Слуга народу»	Ліберально-демократичний	50
	Соціал-демократичний	45
	Соціалістичний/комуністичний	2
	Національно-демократичний	3
ВО «Батьківщина»	Ліберально-демократичний	38
	Соціал-демократичний	44
	Соціалістичний/комуністичний	9
	Національно-демократичний	9
Партія «Голос»	Ліберально-демократичний	30
	Соціал-демократичний	9
	Соціалістичний/комуністичний	3
	Національно-демократичний	58
Партія «Опозиційна платформа – за життя»	Ліберально-демократичний	20
	Соціал-демократичний	44
	Соціалістичний/комуністичний	28
	Національно-демократичний	8
Партія «Європейська солідарність»	Ліберально-демократичний	28,5
	Соціал-демократичний	14
	Соціалістичний/комуністичний	3
	Національно-демократичний	54,5

Джерело: результати авторського дослідження

Як експерти виступили керівники осередків і регіонального апарату українських партій у Запорізькому регіоні, а також депутати міської і обласної ради. Вибірка становила 50 експертів (серпень 2020 р.). (рис. 2).

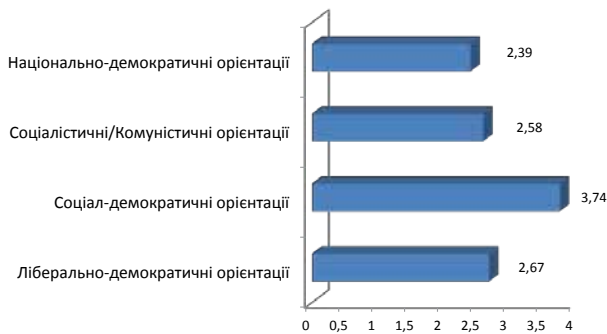

Рис. 2. Оцінка основних політико-ідеологічних ціннісних орієнтацій у сучасному українському суспільстві на прикладі Запорізької області (середні значення)

Джерело: результати авторського дослідження

Отже, на думку експертів в українському суспільстві переважають соціал-демократичні і ліберально-демократичні політико-ідеологічні орієнтації. Порівняно низький показник національно-демократичних ідеологічних орієнтацій пов'язаний зі специфікою Запорізького регіону, де переважають ліві та лівоцентристські ідеології.

Висновки. Таким чином, можна зробити певні висновки: по-перше, політичні партії можна розглядати як структурний елемент соціальної системи, як колективну форму організації та інституалізації соціально-групової активності, як чинник формування й вираження громадської думки та ідеологічних установок різних соціальних груп, а отже, як суб'єкт репрезентації політико-ідеологічних орієнтацій у суспільній свідомості; по-друге, серед українських політичних інституцій переважають ліберально-демократичні і соціал-демократичні ціннісні політико-ідеологічні орієнтації, досить стійкими залишаються ідеологічні імперативи соціалістичної спрямованості; по-третє, серед політичних партій сильною ідеологічною артикуляції (програмні партії) провідне місце займають ВО «Батьківщина», «Опозиційна платформа – за життя», «Європейська солідарність», серед партій слабкої ідеологічної артикуляції (прагматичні партії) – «Слуга народу», «Голос».

Перспективним напрямом подальших досліджень є виділення механізмів формування політико-ідеологічних орієнтацій в українському соціумі в контексті розвитку інформаційного і мережевого суспільства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Агарков О.А. Соціально-політичний маркетинг: теоретичний і практичний аспекти : монографія. Запоріжжя : Просвіта, 2011. 316 с.

2. Бейме К. Партии. *Политология вчера и сегодня*. 1992. Вып. 4. С. 50–89.

3. Ваторопин А. Политические ориентации студенчества. *Социс*. 2000. № 6. С. 39–43.

4. Гавра Д., Соколов Н. Исследование политических ориентаций. *Социс*. 1999. № 1. С. 66–77.

5. Дилигенский Г. Социально-политическая психология. Москва : Новая школа, 1996. 352 с.

6. Дюверже М. Политические партии / пер. с фр. Зимина Л.А. 4-е изд. Москва : Акад. проект, 2007. 540 с.

7. Карипов Б.Н. Политические изменения и идеологический дискурс. *Социально-гуманитарные знания*. 2010. № 1. С. 281–290.

8. Конончук С.Г., Ярош О. Партийна система України: ідеологічний вимір / Укр. незалеж. центр політ. дослідж. Київ : Агентство «Україна», 2010. 76 с.

9. Павлов В. Психологическая структура политических ориентаций. URL: <http://www.dslib.net/psixologia-politiki>.

10. Пирог Г. Політичні орієнтації: системно-психологічний підхід. *Вісник Львівського університету*. 2018. Випуск 18. С. 336–341.

11. Мельвиль А.И. Политология: учебник. Москва : МГИМО (Университет) МИД России; Проспект, 2010. 624 с.

12. Примуш М.В. Політико-ідеологічний спектр українських політичних партій на сучасному етапі. *Політичне життя*. 2018. № 3. С. 63–70.

13. Романюк А., Шведа Ю. Партії та електоральна політика. Львів : ЦПД–Астролябія, 2005. 366 с.

14. Сравнительное изучение цивилизаций : хрестоматия : учеб. пособие для студ. вузов / [сост., ред. и вступ. ст. Б.С. Ерасова]. Москва : Аспект Пресс, 2001. 556 с.

15. Шведа Ю. Політичні партії : енциклопедичний словник. Львів : Астролябія, 2004. 500 с.

16. Panebianco A. Political Parties: Organization and Power. Cambridge : Cambridge University Press, 1988. 264 p.

REFERENCES:

1. Agarkov O.A. (2011). Sotsialno-politychnyi marketing teoretychnyi i praktychnyi aspekty [Monografiya]. [Socio-political marketing: theoretical and practical aspects] [Monograph]. Zaporizhzhia: Prosvita. [S. 316].

2. Beime K. (1992). Partii. Politologiya vchera i segodnya. Vyp. 4. [Party. Political Science Yesterday and Today]. Issue 4. Moscow. [S. 50–89].

3. Vatoropin A. (2000). Politicheskie orientaczii studentchestva. Soczis. №6. Students' political orientations. [S. 39–43].

4. Gavra D., Sokolov N.(1999). Issledovanie politicheskikh orientaczij. Soczis. [Study of political orientations]. № 1. [S. 66–77].

5. Diligenskij G. (1996). Soczial'no-politicheskaya psikhologiya. [Socio-political psychology]. Moscow. Novaya shkola. [S. 352].

6. Dyuverzhe M. (2007). Politicheskie partii [per. s fr. Zimina L.A.] 4-e izd. [Political parties]. Moscow. Akad. proekt. [S. 540].

7. Karipov B.N. (2010). Politicheskie izmeneniya i ideologicheskij diskurs. № 1. [Political change and ideological discourse]. Social and humanitarian knowledge. [S. 281–290].

8. Kononchuk S.G., Yarosh O. (2010). Partiina systema Ukrainy ideolohichnyi vymir. [Party system of Ukraine: ideological dimension]. Ukr. regardless. political research center. Kyiv. Agency "Ukraine". [S.76].

9. Pavlov V. Psikhologicheskaya struktura politicheskikh orientaczij. [The psychological structure of political orientations]. URL: <http://www.dslib.net/psixologija-politiki>.

10. Pyroh H. (2018). Politychni Orientatsii Systemno-Psykholohichni Pidkhid. [Political orientations: a system-psychological approach]. Visnyk Lvivskoho Universytetu. Issue 18. [S. 336–341].

11. Melville A.I. (2010). Political science: textbook. Moscow: MGIMO (University) of the Russian Foreign Ministry, Prospect, [624 s.]

12. Primush M.V. (2018). Polityko-ideolohichni spektr ukrainskykh politychnykh partii na suchasnomu

etapi. [Political and ideological spectrum of Ukrainian political parties at the present stage Politychne Zhyttia. № 3. [S. 63–70].

13. Romaniuk A. Shveda Yu. (2005). Partii ta electoralna polityka. [Parties and electoral policy]. Lviv TsPD–Astroliabiia. [S. 366].

14. Sravnitel'noe izuchenie czivilizaczij : khrestomatiya : ucheb. posob. dlya stud. vuzov / [sost., red. i vstup. st. B.S. Erasova]. [Comparative study of civilizations: a reader: textbook. manual. for stud. universities]. Moscow : Aspekt Press, 2001. [S. 556].

15. Shveda Yu. (2004). Olitychni Partii Entsyklopedychnyi Slovyk. [Political parties: an encyclopedic dictionary]. Lviv : Astroliabiia. [S. 500].

16. Panebianco A. (1988). Political Parties: Organization and Power. Cambridge: Cambridge University Press. 264 p.

Political batches as representation of political and ideological orientations subjects in the society (on Zaporizhzhia region example)

Popovych Yana Maksymivna

Candidate of Philosophical Sciences,
Associate Professor,
Senior Lecturer at the Department
of General Law and Political Science
Zaporizhzhia Polytechnic National
University
Zhukovsky str., 64, Zaporizhia, Ukraine

Makarchuk Oleksandra Sergijivna

Master at the Department of General Law
and Political Science
Zaporizhzhia Polytechnic National
University
Zhukovsky str., 64, Zaporizhia, Ukraine

The article analyzes the approaches to the political orientations' treatment in relation to the interpretation of the unification, the understanding of political orientations as the subject evaluative attitude to the phenomena, processes and norms of the political space. A biphasic nature was found in the formation of political orientations: the first is, communicative interaction with the space of real or virtual ideological discourses, the structuring of this space and the primary identification of real actors in the political process, be they institutions or personalities within the simplest discursive oppositions. The second is, the positioning of the subject within the established coordinate system, finding his own place on the "political map".

The study determines that political orientations act as mutual influence mechanisms that determine political interests and preferences presented in the public consciousness, which are based on a conceptually formed political ideology.

It has been proved that political ideology is a conceptually formulated value construct of social and political reality perception and the place of an individual in such a socio-political space in relation to political and ideological orientation in public consciousness.

The article considers the features of political batches as representation of political and ideological orientations subjects in society. It has been determined that political batches can be considered as a structural element of the social system, as a collective form of organization and institutionalization of social group activity, as a factor in the formation and expression of public opinion and ideological attitudes of various social groups, and therefore as a representation of political and ideological orientations subject in public consciousness. The article presents the results of the empirical study in political and ideological orientations' peculiarities in modern political batches (on the example of the Zaporizhzhia region), among which liberal-democratic and social-democratic value political and ideological orientations dominate.

Key words: politics, political parties, political orientations, political ideology, software parties, pragmatic parties.